

Podkladový materiál pro aplikaci státní surovinové politiky

Název:

Studie vyhodnocení aktuálního stavu a perspektivy využívání stavebních surovin v České republice s důrazem na stavební kámen a štěrkopísky

Úvodní problematika:

Zabezpečení národního hospodářství surovinovými vstupy, hospodárné a efektivní využívání domácích nerostných surovin je žádoucí z hlediska surovinové bezpečnosti státu. U nejvýznamnějších stavebních surovin, kam patří především stavební kámen (drcené kamenivo) a štěrkopísky (těžené kamenivo), se jiné, než domácí zdroje (až na některé výjimky v blízkosti státních hranic) ani z důvodů zásadního vlivu dopravní vzdálenosti na ekonomiku ložisek, prakticky využívat nemohou. Tyto suroviny vyžadují zajištění vhodných (co do množství, kvality i těžebních poměrů) zdrojů co nejbližší k realizaci plánovaných staveb (místního, nadregionálního i celostátního významu). Je to nutné pro dosažení co nejnižších – optimálních synergických a kumulativních vlivů způsobené především automobilovou přepravou a snížení zatížení dopravou přes města a obce.

Česká republika disponuje zdánlivě velkými objemy geologických zásob stavebního kamene, ale i štěrkopísků, avšak objemy zásob vytěžitelných v dobývacích prostorech (DP) jsou výrazně nižší – zhruba 30 % u stavebního kamene a jen kolem 19,5 % z celkových geologických zásob u štěrkopísků. Zásoby s povolenou těžbou v DP (POPD) jsou ještě nižší a u stavebního kamene činí necelých 22 % a u štěrkopísků jen do 16 %. Těžba a spotřeba drceného kameniva v posledních deseti letech roste, u těženého kameniva spíše stagnuje. Ve středním a dlouhodobém výhledu má stavebnictví a průmysl stavebních hmot dostatečné rezervy výrobních kapacit, problémem však může být reálná disponibilita zásob, která se významně snižuje.

V souvislosti s postupným využíváním a dotěžováním stávajících ložisek stavebního kamene (tj. u ložisek již dobývaných v rámci POPD) a ložisek štěrkopísků lze běžně uvažovat s několikaletou procedurou od přípravy záměru k těžbě. Přestože se k dalšímu rozšíření, či pokračování těžby a přistupuje s přiměřenou časovou perspektivou, do současné doby evidujeme záměry, které se dlouhodobě řeší-připravují až 7-10 let s nejasným výsledkem. V žádném případě není okamžitě možné využití dalších nových zdrojů, či pokračování těžby na stávajících ložiskách až po dotěžení stávajících ložisek. Zhruba 30 let se neotevřel žádný nový kamenolom. Bez dalšího či rozšíření stávající těžby, či povolení otvírky nového ložiska těženého a drceného kameniva nelze zajistit dostatečnou produkci kvalitního sortimentu pokrývající poptávku a potřebu kameniva pro území krajů, či ČR, zvláště v blízkosti realizovaných, či plánovaných liniových staveb státního, či regionálního významu.

Vážnou komplikací v současném povolovacím procesu je nemožnost dořešit střety zájmu a získat přístup k dalším zásobám těžených nerostů díky neexistence institutu vyvlastnění. Také nepředvídatelnost budoucích úprav úhrad z vydobytých nerostů a jejich nejasný mechanismus neumožňují dopředu predikovat, zda jsou evidované disponibilní zásoby v budoucnosti ekonomicky vytěžitelné. Zavedením mezinárodních standardů by umožnilo

srozumitelně rozdělit nerostné bohatství státu na reálně vytěžitelné zásoby a na disponibilní (potenciální) zdroje. Mezinárodní standardy klasifikace zásob jsou srozumitelné i potenciálním investorům ze zahraničí.

Cíl práce:

Materiál by měl vyhodnotit stav a perspektivy využívání ložisek a zdrojů vybraných stavebních surovin (stavebního kamene a štěrkopísků) na území České republiky. Zaměřen bude na vývoj potřeby a spotřeby surovinových zdrojů pro zajištění dostatečného množství stavebních surovin k budování dopravní infrastruktury, přehledně zhodnotí životnost disponibilních objemů zásob těžených ložisek stavebního kamene a štěrkopísků, a to jak výhradních, tak i nevýhradních ložiskách, se zvláštním důrazem na dotěžovaná ložiska (a to v časových horizontech do 5 let a do 10 let). Dále velmi okrajově vtipuje náhradní lokality a vyhodnotí reálnost jejich případného otevření, resp. eliminaci potenciálních střetů zájmů na jejich využití. Nedílnou součástí materiálu bude stručné definování zásadních problémů v procesu povolování těžebních záměrů u stavebních surovin, identifikace aktuálních rizikových faktorů, které výrazně ovlivňují povolovací procesy.

Na vypracování materiálu se předpokládá spolupráce s Těžební unií, se Sdružením pro stavbu dálnic a silnic, popř. s dalšími institucemi, či odborníky na danou problematiku.

Osnova zpracování:

- a) **Současný stav využívání ložisek stavebního kamene a štěrkopísků na území ČR, životnost disponibilních objemů zásob s přihlédnutím na vyráběnou kvalitu suroviny v souvislosti s naplňováním norem ČSN EN**
- b) **Analýza reálně vytěžitelných a evidovaných zásob, včetně životnosti zásob ložisek stavebních surovin podle jednotlivých krajů**
- c) **Kritický/znepokojující stav s disponibilními a reálně vytěžitelnými zásobami štěrkopísků a stavebního kamene na území ČR, se zřetelem na vybrané kraje**
- d) **Informace o stavu rozpracovanosti a posouzení dlouhodobě plánovaných nových těžebních záměrů pro dobývání ložisek stavebních surovin na území ČR**
- e) **Informativní vymezení perspektivních zdrojů v oblastech plánovaných liniových staveb, vymezení vhodných lokalit s příznivými geologicko-ložiskovými poměry s řešitelnými střety zájmů (klíčové - doprava, umístění k obcím a vybrané zákonné dílčí složky ŽP)**
- f) **Možnosti využití a potenciál recyklace stavebních a demoličních odpadů (SDO), uplatnění produkce recyklátů vůči těžbě stavebního kamene a štěrkopísků s ohledem na jejich kvalitu a uplatnění**
- g) **Význam tvorby zpracování regionálních surovinových politik pro nezbytné zajištění stavebních surovin**
- h) **Definování zásadních problémů v procesu povolování těžebních záměrů u stavebních surovin, návrh a doporučení na legislativní změny, faktory, které situaci potenciálního těžaře komplikují.**
- i) **Shrnutí, závěry a zásadní doporučení**

Výstupy:

- Zpráva vyhodnocení aktuálního stavu a perspektivy využívání vybraných stavebních surovin (stavební kámen a štěrkopísků) v České republice

- Tabelární přehledy o stavu a využití zásob ložisek stavebních surovin na území ČR - Vývoj roční produkce/těžby zvláště pro jednotlivá ložiska stavebního kamene a ložiska štěrkopísků za posledních 10 let , tj. od roku 2010 do současnosti , Životnost průmyslových – vytěžitelných zásob a zásob v POPD a v PVL a to v časových horizontech do 5 let a do 10 let , za jednotlivé kraje v ČR celkový vývoj roční těžby za všechna těžená ložiska stavebního kamene zvláště a za všechna těžená ložiska štěrkopísků od roku 1990, podíl jednotlivých krajů v těžbě SK a SP na celkové celostátní těžbě apod.
- Přehledná mapa ložisek stavebních surovin (samostatná mapy pro štěrkopísek a pro stavební kámen) na území ČR se zohledněním reálné životnosti a disponibilních objemů zásob ložisek

Termín zpracování: do konce května 2020